

pul domniei lui Constantin Vodă Brâncoveanu" sau Oliver Valescu „Luminile Brâncoveanului". Apoi, două articole axate în jurul figuraiei lui Tudor Vladimirescu, studiată după mărturii contemporane sau evocat de posteritate: G. D. Iscru — „,1821. Intrarea lui Tudor Vladimirescu în București — Scaunul Oblăduirii Noastre" și Adriana Harasim — „Din istoria Cotrocenilor. Serbarea lui Tudor Vladimirescu". Un foarte doct studiu arheologic — singular, de altfel, din volum — prezintă dr. Vasile Boroneanț: „Considerații preliminare privind cercetările arheologice de la Chitila Fermă".

Citeva importante date legate de urbanistica și arhitectura Capitalei pot fi găsite în capitolul II al volumului. Pe lîngă prezentări monografice ale unor arhitecți (Carmen Cantemir — „,Din activitatea arhitectului I. N. Socolescu") sau ale unor monumente care dău personalitate inconfundabilă urbei (ing. Adriana Harasim — „,Azilul Elena Doamna" arh. Doina T. Constantinescu — „,Arcul de triumf"; Elisabeta Drăgan — „,Biblioteca Centrală Universitară") sunt inserate și citeva articole redactate cu humoristic legate de problemele edilitare de altădată, ce rămân încă actuale (George Potra — „,Pavajul vechilor ulițe bucureștene"; Alexandru Badea — „,Dalele Dimboviței de altădată").

Un capitol plin de culoare este cel realizat cu aportul muzeografilor de la Oficiul pentru Patrimoniul Cultural Național care au astfel posibilitatea să facă publice piese de artă aflate în colecții particulare mai puțin cunoscute sau accesibile marrelui public. Scara preocupărilor se întinde de la piese rare de bibliofilie (Cătălina Macovei — „,Exemplare bibliofile din colecția Alexandru Enescu"; Ana Andreeșu — „,Cărți din secolul al XVII-lea în unele colecții din București"), la grafică de artiști străini (Maria-Domiția-Ruxandra Dreptu — „,Gravuri de Daubigny în colecția particulară Sandra Slătineanu-Sturza"; Idem — „,Afise Art Nouveau în colecția Stroe Slătineanu") și pictură de artiști români (Aurelia Mocanu — „,Paul Miracovici"; Idem — „,Elena Popaea"), ajungindu-se pînă la aspecte privind culturi tradițio-

nale extraeuropene (Alexandra Beldescu — „,Arta persană în colecții bucureștene"; A. S. Ionescu — „,Piese de artă africană în colecții din București").

Pe lîngă lucrările celor ce activează direct în muzeu, au fost invitați să participe cu studii și articole și prietenii ai acestui lăcaș de cultură, oameni pasionați de istoria și viața Bucureștiului de altădată.

Girul valoric al acestui volum este dat de probitatea științifică a semnatelor și de inalta ținută a redactării articolelor ce reprezintă o nouă treaptă în cunoașterea trecutului Capitalei. De aceea, recomandăm cu căldură acest volum de studii ce se inscrie pe linia tradiției cercetărilor bucureștene începute încă de pe vremea pionieratului muzeografiei municipale.

— ADRIAN-SILVAN IONESCU

„ANUARUL ARHIVEI DE FOLCLOR”

Concepțut și elaborat sub patronajul Universității din Cluj-Napoca, cu acest tom VIII—XI (1987—1990) publicația, fondată în 1930 la Cluj sub direcția lui Ion Mușlea, revine la vechea denumire de „Anuarul Arhivei de Folclor", după ce în 1980, seria nouă ce relua o frumoasă tradiție de deschidere a mișcării folcloristice naționale spre probleme de etnologie europeană, apărea sub denumirea de: „Anuarul de Folclor".

* „,Anuarul arhivei de folclor" este editat de Academia Română, Universitatea din Cluj-Napoca, Institut „Arhiva de folclor a Academiei Române". Redactor responsabil Ion Cuceu, Colectivul de redacție: Istvan Almasi, Nicolae Bot, Virgil Florea, Hanni Markel, Dumitru Pop, Ion Ștefan.

Publicația de față, se dorește un ambițios studiu de etnologie modernă, pe care specialistii îl așteaptă încă din 1987. Aici sunt reunite contribuții unora dintre cei mai buni cercetători din țară, care, sprijiniți de argumente științifice, investighează cultura populară românească în eclatanta ei unitate.

Apărut în Editura Academiei Române, în 1991, sub îngrijirea dr. Ion Cuceu, volumul surprinde prin bogăția materialelor ce înmânunchează: 12 studii,meticulos concepute; 2 lucrări de sistematizare a materialului muzical existent în Arhiva de Folclor Cluj; In memoriam, 3 inedite comemorări — Tony Brill, Nicolae Dunăre, Radu Niculescu; reunite în capitolul intitulat Note, un bogat material informativ și, în sfîrșit, 49 de recenzii, ordonate alfabetice ce ilustrează varietatea abordărilor din domeniul etnologiei moderne. În capitolul intitulat Sistemática, Tipologică există bogate ilustrații, ce evidențiază structura metrică, sonoră și arhitectonică, a „bocetelor din Transilvania", deasemenea un bogat indice de culegători. În cadrul aparatului editorial, remarcăm cuprinsul în limbile franceză, engleză, germană, iar pe ultima pagină lista colaboratorilor.

Debutând cu o foarte scurtă prefată, semnată Ion Cuceu, tomul, are ca punct de plecare, lucrarea specialistului Dumitru Pop, *Cultura populară și viața modernă*, ce jalonează itinerarul cultural privit în condițiile industrializării și urbanizării, prin efortul de adaptare, ce are ca rezultat imediat, micșorarea confortului psihic, proprii comunității tradiționale sătești, generind sentimentul insingurării și înstrăinării; „,întoarcerea la origini" nefiind decât o experiență dramatică de proporții.

Sectiunea dedicată studiilor cuprinde 12 lucrări, dintre care prima îl are ca protagonist pe Mircea Eliade — spirit enciclopedist, exeget al folclorului românesc arhaic. Studiul, consistent și autentic, este semnat Gheorghe Pavelescu. Urmează o traducere de Ioana Bot din *Istoria religiilor și culturilor populare*, o interpretare a creațiilor românești în lumina etnologiei comparate și istoriilor religiilor,

a sensurilor mitico-rituale ale unor legende ca „Meșterul Manole”, sau „Mioriță”. Mihai Coianu face cîteva considerații referitoare la construirea discursului mitologic, pe care îl analizează însă cu metode specifice lingviștilor, subliniind sistemul de semne prin care se face transferul de informație de la un palier la altul al unei civilizații, concluziunând că toate actele de cultură sunt acte de comunicație.

Deschideri metodologice în cercetarea literaturii și culturii orale, studiu semnat Ion Șuleanu, recuperază perspectiva de abordare a fenomenului folcloric, a impactului cu antropologia culturală, cu semiotica și poetica. Dumitru Pop în studiul *Evenimentul politic în istoria folclorului*, sugerează că acesta „rezinează un mod de existență și de activare a spiritului în interpretarea lumii”, ceea ce a contribuit la conturarea și nuantarea panoramei generale, subliniind-o și nuantind-o.

Maria și Ion Cuceu, în studiul intitulat *Un corpus al basmelor românești despre animale*, argumentează necesitatea organizării unui sistem de clasificare al basmelor, oprindu-se la cele cu animale, deoarece dezvăluie un univers tematic unitar. În continuare „Celebra polemică D. Caracostea – P. Caraman pe tema – Cântecului Gerului”, este completată cu noi documente, ce pun în lumină factorul „colectiv” – folclorul, oferind „date” neașteptat de exacte, relevând rolul de observator, a acestuia, în fața unui eveniment istoric, de către Iordan Datcu. Gabriela Vöö se ocupă de mutațiile estetice ale basmelor contemporane, subliniind accentul de comicizare, ce survine în urma schimbării concepției populare asupra genului, schimbare datorată decalajului existent între viața reală și cea a viselor. István Almási, într-un studiumeticulos elaborat și documentat ne prezintă personalitatea lui Béla Vikár (1859–1945), acela care a fost inițiatorul metodei științifice de culegere a folclorului maghiar, acela care a fost printre primii din Europa,

ce a utilizat fonograful în înregistrarea muzicalității lui, reușind să adune un bogat material muzical din care s-au inspirat compozitorii Béla Bartók și Kodály Zoltán.

Hanni Markel și Virgil Florea dedică un studiu amănuntit personalității lui Hintz-Hintescu, autorul *Proverbelor românilor*, spirit complex, care, ca dovadă a „adîncii sale simpatii și considerații, pentru români și literatura lor”, și-a românizat numele și nu a publicat decât în limba română. Contribuția Institutului Social Banat – Crișana, la cercetarea culturii populare, este dezvoltuită într-un studiu semnat Andrei Negru și Emil Pop. Inedit este prezentat Simeon Florea Marian, printr-o scrisoare datată 20 octombrie 1879, adresată unui vechi coleg de la Gimnaziul Superior Românesc Grăniceresc din Năsăud, prin studiul semnat de Stelian Mindruț.

Nu ne vom opri la secțiunea intitulată **SISTEMATICA, TIPOLOGICA** deoarece lucrările cuprinse aici, ar merita o discuție separată cu muzicologi, ci vom amânta despre secțiunea următoare intitulată **IN MEMORIAM**, ce aduce un bine meritat omagiu unor personalități științifice, din domeniul folclorului, făcindu-nse cunoscută activitatea și operele lăsate.

Capitolul următor intitulat **NOTE**, cuprind un variat material informativ, începând cu conferințe, bibliografii, sinteze, teze de doctorat, note despre manifestări ce s-au desfășurat în țară și străinătate, radiografiind activitatea cercetărilor ce au ca preocupare fundamentală folcloristica.

Privit ca importantă sursă de informare, capitolul intitulat **RECENZII**, oferă specialiștilor, un bogat material rezumativ, texte selectate fiind semnate de personalități erudite.

Concepții unitar, „Anuarul Arhivei de Folclor”, VIII–XI, incintă și înștiințează în același timp, utilitatea apariției fiind de netăgăduit.

VALERIU BUTURĂ – EXEGET AL ETNOGRAFIEI ROMÂNEȘTI

Personalitatea lui Valeriu Butură (1910–1989), ne este bine cunoscută: cărțile și studiile sale, pagini de sinteză probatoare, precum – *Etnografia poporului român* (1978), *Encyclopedie de etnobotanică românească* (1979), *Străvechi mărturii de civilizație românească. Transilvania* (1989) – dovedesc cu prisosință adâncimile cercetării, precum și evaluările cantitative și calitative prospecte de marele etnograf român și aplicate metodic și în nobila muncă de muzeograf în cadrul Muzeului Etnologic al Transilvaniei din Cluj-Napoca.

Meticulos și exigent, informat în detaliu asupra domeniilor abordate, Valeriu Butură s-a definit, pe întregul parcurs al activității sale, ca un reprezentant remarcabil al Școlii sociologice românești. Ca om de carte, Valeriu Butură va dovedi, atât la catedra Universității din Cluj-Napoca, cât și la Muzeul Etnografic al Transilvaniei, „maxima rigoare, frecizia și sobrietatea discursului, detectarea cauzalităților și a relațiilor ce se stabilesc între faptele de cultură populară și, esențial, respectul pentru adevărul științific, tentația permanentă de a-l releva ori cără, atunci cînd operația se dovedește a fi mai delicată, de a izola cadrele de spiritualitate unde va trebui căutat de cercetăriile viitoare”, așa după cum nîl înfățișează și cercetătorul Ion Șuleanu.

Apariția cărții *Cultura spirituală românească* (Editura Minerva, București, 1992, 437 p.), reprezentă darurile lui Valeriu Butură de cercetător pasionat, de studiu intins pe parcursul unei întregi vieți de om. Lectura acestei „enciclopedii populare” se transformă într-o satisfacție de ansamblu, de incitare asupra sumarului lucrării, ce merită a fi consemnat aici: *Cultura materială și spirituală; Scurtă privire asupra componentelor culturii spirituale; Descințe, farmece și trăji;*

— MARINA MONORANU